

vensmiddelen uit Ceram verschenen, waarvan de gezaghebbers zich oprecht en onderdanig voordeden. Uit die brief vernam men met leedwezen dat er sinds de vorige najaarsbrieven 135 dienaren waren overleden. Zoals in de generale missive van 8 mei 1765 bericht, is niet alleen de sloep Vrede op weg naar Banda verongelukt, maar volgens het bericht uit Makassar, ook de pantjalang Spiering bij het rif van Solombo. De bemanning, een passagier met vrouw en kinderen zijn gered en vervolgens samen door een inlander voor rsd 100 naar Makassar gebracht. [fol. 176] Alle bovengenoemde vier schepen zijn weer teruggekomen, de Rebecca Jacoba met 393.730 lb nootmuskaat, 800 hele en 39 halve sokkels foelie, de Standvastigheid met 186.482 lb nootmuskaat en 614 sokkels foelie van het nagewas, en tevens de Zuid-Beveland en Wildrijk via Java's Oostkust met handelswaar daarvandaan.

TERNATE

Zoals reeds bericht in de generale missive van 8 mei 1765 zijn naar Ternate de Enkhuizen met de pantjalangs Reuk en Snuffelaar gezonden. Sindsdien zijn vandaar met een inlands vaartuig de gewone en eigen brieven van 15 mei 1765 ontvangen, waarin het bestuur zich afvraagt of er met de Enkhuizen een ongeluk was gebeurd, daar er nog niets van gehoord was. [fol. 177] Deze zorg is verdwenen doordat de Standvastigheid het bericht bracht dat ze het vermiste schip op weg naar Batavia in de straat van Buton had ontmoet. Dit schip moest eerst nog een lading rijst op Java's Oostkust inladen en wordt dus met de brieven uit Ternate spoedig verwacht. Echter, doordat het vertraagd was, waren de vaartuigen van het nodige, vooral ankers en zeilen, verstoken gebleven en moest de hoognodige patrouillering tegen de Buginese en Mandarese zwervers worden gestaakt. Hoewel daar twee Compagnies sloepen lagen, dreigden ze Gorontalo te overrompelen en ze verkochten bij de goudmijnen van Bwool, op Bengaai⁴ en Mandano onder de prijs Compagnies sortering textiel van onbekende herkomst. Alle afbreuk aan deze zwervers bestond zo uit het te Sulabesi in brand steken van een rijk beladen en goed bewapende prauw. [fol. 178] De Alfoeren uit Tobelo hielpen daarbij trouw en sloegen de gezagvoerders dood. Van de twee hierboven genoemde pantjalangs kwam de Snuffelaar via Rembang in slechte staat te Batavia terug. De gezagvoerder en het meeste volk was overleden. De zes overgebleven matrozen rapporteerden dat ze met de Enkhuizen en de twee pantjalangs Menado tot op 20 mijl waren genaderd, maar door de sterke stroom weer naar de bocht van Dondo waren gedreven en op 8 mei 1765 dit schip uit het zicht hadden verloren. Het bestuur te Ambon berichtte in zijn brief van 16 augustus dat het op verzoek van het bestuur van Ternate van 20 augustus metarak, spek en vlees, alsmede twee ankers zou leveren. Hoewel overbodig, is het goedgekeurd. Het is onaangenaam dat uit de aparte bief van gouverneur Jacob van Schoonderwoerd, volgens een bijgevoegde verklaring van een uit Tidore gevluchte bloedverwant van de koning gevoegd in het binnengekomen geheime briefboek, [fol. 179] blijkt dat dit hof kwade plannen koestert. Het bestuur acht de koning van Tidore daar zeker toe in staat, hoewel hij zich als onwetend voordoet. Hij zond het bestuur zelfs een brief van naar Salawati gevluchte Cerammers, waarin deze klaagden dat ze door dienaren van de Compagnie uit hun dorpen waren verdreven en de koning om hulp vroegen. Het is echter zeker dat hij het met dit weerspannige volk geheel eens is. Bovendien wordt de vrees van het bestuur gerechtvaardigd door de omstandigheid dat de patrouillerende schepen ontdekten dat de bevolking van Maba en Pattani klaar stond om in opstand te komen. Wegens de zwakte van het garnizoen moesten daarom de vernietigers van de specerijstruiken uit de bossen worden teruggeroepen. [fol. 180] Dat deed er minder toe, omdat het noorden van Halmaheira en de Obi eilanden reeds een beurt hadden gehad. Hoewel

4 Bengaaij, Banggai oostpunt van Midden-Celebes, of de Banggai eilanden ten zuidoosten daarvan.